

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ

นางสาว ประไพพรรณ บุตรตัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-897-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016549

I10305919

LIABILITY ON AUTOMATIC TELLER BANK CARD

Miss Prapaiphan Butrton

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-897-4

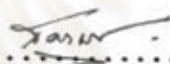
หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

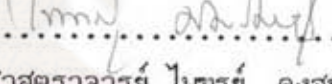
ความรับผิดชอบเกี่ยวกับบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ
นางสาว ประไพพรรณ บุตรตัน
นิติศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ไทฑูรย์ คงสมบูรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุผานิต เกิดสมเกียรติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ไทฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ประภัศร์ ศรีสัตยากุล)

.....กรรมการ
(พลตำรวจตรี ดร.ชิตชัย วรรณสถิตย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญไพฑูริย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ธนวัฒน์ เนติโพธิ์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประไพพรรณ บุตรตัน : ความรับผิดชอบเกี่ยวกับบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ (LIABILITY ON AUTOMATIC TELLER BANK CARD) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 154 หน้า. ISBN 974-577-897-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะทางกฎหมายของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ และผลทางกฎหมายของการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความรับผิดชอบของผู้สัญญา โดยเปรียบเทียบกับระบบฝากและถอนเงินตามธรรมดาโดยทั่วไป รวมทั้งปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ซึ่งในบางกรณียังไม่สามารถหาคำตอบในทางกฎหมายได้อย่างแน่ชัด กรณีมีปัญหาว่า หากจะต้องมีการนำหลักกฎหมายที่ใกล้เคียงมาวินิจฉัยโดยอาศัยหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 ซึ่งมีปัญหาว่า จะนำกฎหมายลักษณะใดบ้างมาวินิจฉัย และการนำมาวินิจฉัยในปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะต้องตีความบทบัญญัติดังกล่าวนั้นอย่างไรจึงจะเป็นการถูกต้องและสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้สัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผลทางกฎหมายของการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติในเรื่องของความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับข้อตกลงให้ใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติที่ธนาคารผู้ออกบัตรเป็นฝ่ายร่างข้อตกลงตั้งแต่เพียงฝ่ายเดียว และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้อาจจะครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติทุกกรณี ทำให้ภาระความเสี่ยงภัยตกอยู่กับผู้ถือบัตรเป็นส่วนใหญ่ทั้งนี้เนื่องจากการในการทำสัญญาหรือทำข้อตกลงระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกันตามกฎหมายไทยนั้นเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ซึ่งทำให้ผู้สัญญาในสัญญาฝากเงินที่มีข้อตกลงให้ใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติระหว่างธนาคารผู้ออกบัตรและลูกค้าผู้ถือบัตรสามารถที่จะตกลงทำสัญญายกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของฝ่ายที่เป็นลูกหนี้ให้หมดหรือเบาอย่างไรก็ได้ ถ้าไม่เป็นภาระขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนอันทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมปัจจุบันนี้ได้ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้นหากเกิดปัญหาในทางที่จะต้องวินิจฉัยในความรับผิดชอบเกี่ยวกับบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติแล้วจึงเห็นควรที่จะนำหลักกฎหมายเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมาตีความเชิงสร้างสรรค์และสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้สัญญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา .....2532.....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบนี้เท่านั้นโดยผู้เขียน

PRAPAIPHAN BUTRTON : LIABILITY ON AUTOMATIC TELLER BANK CARD

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PAITON KONGSOMBOON, 154 pp.

This dissertation begins with a survey of the legal characteristics of the Automatic Teller Bank Card System and of the liability of the contracting parties as compared to liability in ordinary banking. It then goes on to explore potential legal problems which have not yet found viable solutions.

To solve such problems, it is necessary that closely analogous laws be applied, as allowed in Civil Code Section 4 which to applied and how to interpret their principles to produce a just result for the contracting parties will remain problematic, however. My research shows that at present ATM users' liability depends solely on the contracts issued by the bank and the law currently applied cannot adequately cover each and every liability problem arising from ATM usage. As a result, it is the card holder alone who bears the burden of risk. This is so because in private contracts, according to Thai Law, Freedom of Contract and Autonomy of The Will are assumed in principle provided only that the contract does not contravene the Law of Public Order and the Law Protecting Consumers. The Thai ATM banking user, unlike his counterpart in the United States and Great Britain, remains dangerously unprotected by legal limits on his liability.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์ .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิติกร .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาของท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ซึ่งกรุณาให้แนวความคิดและให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียนในการค้นคว้า การแก้ไข ค่าโครง และให้คำปรึกษาแนะนำแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวานิต เกิดสมเกียรติ ซึ่งได้สละ เวลาอันมีค่ามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนท่านรองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโยภาส ที่ได้แนะนำหัวข้อและรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ พล.ต.ต. ดร. ชิดชัย วรรณสถิตย์ ท่านอาจารย์ ธนวัฒน์ เนติโพธิ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำข้อคิดเห็นอันมีคุณค่าต่อผู้เขียน พร้อมกับรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์ ประภัสร์ ศรีสัตยากุล ซึ่งรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้แนวความคิดและให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้เขียน อย่างดียิ่ง หากขาดความเอาใจใส่ดูแลของท่านแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจสำเร็จลงได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โมวิลกุล หัวหน้าภาควิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนวีระกุล รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ รองศาสตราจารย์ นิเทศ เสตเสถียร รองศาสตราจารย์ ลำเรียง เมฆเกรียงไกร อาจารย์ มนตรี วิศลดิกลพันธ์ คุณสัทธินาก ดวงรัตน์ และอาจารย์ ปราณี เสฐจินตนิม ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ คุณดุษฎี หัสละเมียร คุณไพสิฐ พานิชย์กุล คุณปัทมาวดี บุญโยภาส คุณภัทราวินิต อมาตยกุล คุณสุรียนตร์ โสถลิขิต คุณจักรพันธ์ สอนสุภาพ คุณศิริระ บุญกินนท์ คุณนุจรี โพธิบุตร คุณวรวรรณ ชิงนิชิต ที่ได้คอยแนะนำ และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ โชติรส เพิ่มพิภล เพื่อนผู้มีน้ำใจซึ่งช่วยเหลือในด้านการค้นคว้าข้อมูล การแปลเอกสารและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ให้ความสะดวกและเอื้อเฟื้อในการค้นคว้าหนังสือเป็นอย่างดียิ่งและขอขอบคุณ คุณเสวิมสุข สูงศักดิ์ ที่ให้ความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากปรากฏคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการอย่างบ้าง ผู้เขียนขอน้อม อภิศคุณค่าเหล่านี้แด่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดผู้มีพระคุณทั้งหลายที่มีส่วนสนับสนุน และเสริมสร้างความรู้อันเป็นรากฐานแก่ผู้เขียน ส่วนความบกพร่องไม่สมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับแต่ผู้เดียว

ประไพพรรณ บุตรตัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทนำ	1
บทที่	
1 ความหมายและลักษณะทั่วไปของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	4
1.1 ประวัติความเป็นมาของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	5
1.2 ลักษณะและกระบวนการเกี่ยวกับการใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ ...	7
1.2.1 ลักษณะ โดยทั่วไปของบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	8
1.2.2 รหัสประจำตัวผู้มีสิทธิในบัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	10
1.2.3 ลักษณะ โดยทั่วไปของเครื่องฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	11
1.2.4 วิธีการใช้บริการเครื่องฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	13
1.2.5 ลักษณะการทำงานในระบบฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	15
2 ลักษณะทางกฎหมายของสัญญาฝากเงินที่มีข้อตกลงให้ใช้บัตรฝากและ ถอนเงินอัตโนมัติ	20
2.1 ความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างผู้ถือบัตรและธนาคารผู้ออกบัตร	20
2.1.1 การเกิดและเลิกของสัญญาฝากเงินที่มีข้อตกลงให้ใช้ บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ	20
2.1.2 การฝากเงินโดยใช้บัตรฝากและถอนเงินอัตโนมัติ เป็น สัญญาฝากทรัพย์	27
2.2 ลักษณะของสัญญาฝากเงินที่มีข้อตกลงให้ใช้บัตรฝากและถอนเงิน อัตโนมัติ	33
2.2.1 ลักษณะของสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้กำหนดข้อตกลง และความผูกพันแต่เพียงฝ่ายเดียว	34

2.2.2	ลักษณะของสัญญาที่กำหนดหน้าที่อื่นเป็นการก่อภาระให้แก่ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียว	37
2.3	ผลในทางกฎหมายของสัญญาฝากเงินที่มีข้อตกลงให้ใช้บัตรฝากและ ถอนเงินอัตโนมัติเมื่อเปรียบเทียบกับสัญญาฝากเงินประเภทอื่น ๆ ที่ ผู้ฝากมีสิทธิเบิกเงินเกินกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีได้	52
3	หน้าที่และความรับผิดชอบตลอดจนสิทธิของผู้ถือบัตร	59
3.1	หน้าที่ของผู้ถือบัตร	59
3.3.1	หน้าที่ในการใช้ความระมัดระวังในการออกคำสั่ง	64
3.3.2	หน้าที่ในการป้องกันการเกิดการทุจริตโดยบุคคลอื่นในการ ใช้บัตรและความประมาทเลินเล่อของผู้ถือบัตร	66
3.2	การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ถือบัตรในการใช้บัตรและ ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น	85
3.3	สิทธิของผู้ถือบัตร	95
3.3.1	สิทธิที่จะสั่งห้ามธนาคารผู้ออกบัตรมิให้มีการจ่ายเงินจากบัญชี ..	96
3.3.2	สิทธิที่จะแจ้งว่าบัตรหายหรือถูกขโมยไป	97
3.3.3	สิทธิที่จะรับบัตรและรหัสประจำตัวใหม่	98
3.3.4	สิทธิที่จะใช้บริการอย่างอื่นที่ธนาคารกำหนดให้	98
3.3.5	สิทธิที่จะบอกเลิกการใช้บัตร	98
4	หน้าที่และความรับผิดชอบตลอดจนสิทธิของธนาคารผู้ออกบัตร	100
4.1	หน้าที่ของธนาคารผู้ออกบัตร	100
4.2	ความรับผิดของธนาคารผู้ออกบัตร	105
4.2.1	ความรับผิดในความผิดพลาดหรือบกพร่องของธนาคาร ในการปฏิบัติงาน	106
4.2.2	ความรับผิดในการผิดพลาดหรือบกพร่องของฮาร์ดแวร์และ ซอฟต์แวร์	109
4.2.3	ความรับผิดในกรณีเหตุสุดวิสัย	116
4.2.4	ความรับผิดในกรณีประมาทเลินเล่อ	117
4.3	สิทธิของธนาคารผู้ออกบัตร	123

4.3.1	ธนาคารมีสิทธิหักเงินจากบัญชีของผู้ถือบัตรเมื่อมีการจ่ายเงิน โดยชอบตามระเบียบเกี่ยวกับการถอนเงินโดยใช้บัตรฝาก และถอนเงินอัตโนมัติ	123
4.3.2	ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น	130
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	131
	บรรณานุกรม	140
	ประวัติผู้เขียน	150

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย